

10.

Mindestenen – plantagens start

I 1788 hentede Kong Christian VII Georg Wilhelm Brüel til det jyske fra Lolland-Falster og satte dansk-tyskeren i spidsen for at skabe landets første hedeplantage. Samme år udstak forstinspektør Brüel grænsen for den første plantage på 40 tdr. land, knap en kilometer vest for gården Stendalgård. I 1929 besluttede man at rejse en mindesten for Brüel.

12.

Ulvedalen og ulvegraven

Ulvedal Plantage blev anlagt i årene 1796-1806. Opdyrkingen gik godt fremad indtil 12. juni 1806, hvor katastrofen ramte. Under en kraftig storm valgte en hedebonde at afbrænde asketøv, hvilket lynhurtigt medførte en voldsom hedebrand, som afbrændte 180 tdr. land i Ulvedal Plantage. Navnet Ulvedal tyder på, at der har været mange ulve i området, og kongen afholdt da også klapjagter på ulven i 1700-tallet. Det, der i dag ligner en hulning i terrænet, er faktisk en tidligere ulvefælde. Ulven uddøde i 1813, men vendte tilbage i 2012.

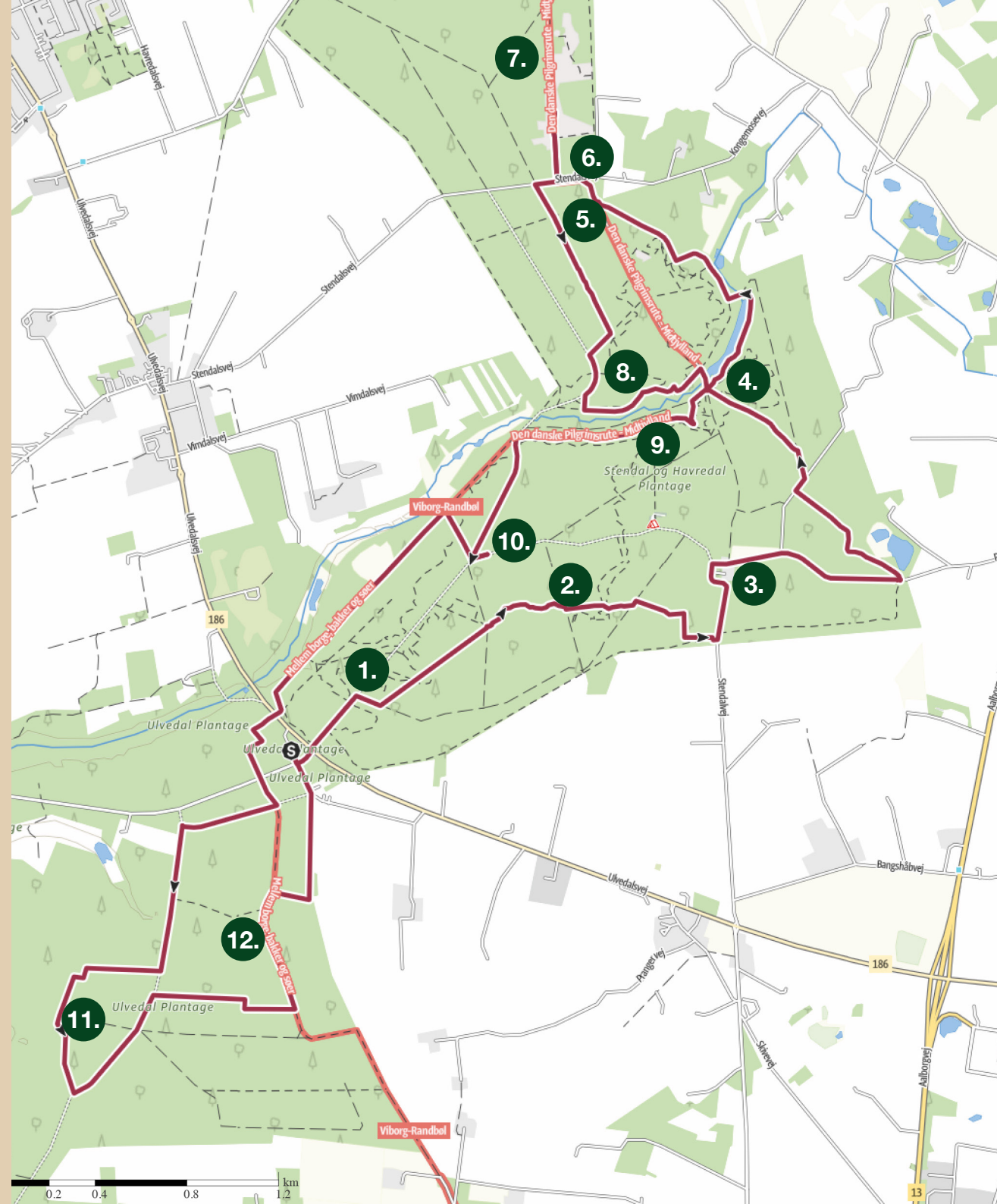
11.

Jens Langknivs hule

Dyssen er 36 meter lang og 7,5 meter bred, og den stammer fra tragtbægerkulturen, dvs. begyndelsen til bondestenalderen.

Jens Langkniv

Historien om røveren Jens Langkniv er knyttet til dyssen, da han efter sigende holdt til i hulen. Jens Langkniv huserede på Alheden i 1600-tallet. Myterne om ham er mange, men man ved meget lidt om ham. Tilnavnet Langkniv skulle komme af, at han havde en snor i sin kniv, så han kunne trække den tilbage igen, når han havde kastet den. Kniven brugte han, når han overfaldt folk på vejen.

Historisk vandring i Alhedens plantager

1.

Stendal Plantage

Stendal Plantage er landets ældste plantage. Bepantningen begyndte under Christian den VII i 1788. Derefter kom plantagerne i Kompedal (1789), Ulvedal (1796) og Havredal (1828) til. Målet med plantagerne var at producere træ og skabe læ til den opdyrkning af Alheden, som havde været i gang siden 1759.

Stendal plantage

2.

Stendal Plantage – det første dige

Alhedens første dige blev rejst i 1789 og kan ses endnu. Digerne blev rejst for at beskytte de nyplantede træer mod sandfygning og naboers kreaturer. Baggrunden for tilplantningen af heden var et ønske om at opdyrke heden. Omkring år 1800 dækkede den jyske hede et område på størrelse med Sjælland, og med tabet af Skåne, Halland og Blekinge i 1658 opstod der interesse for at få opdyrket nyt land.

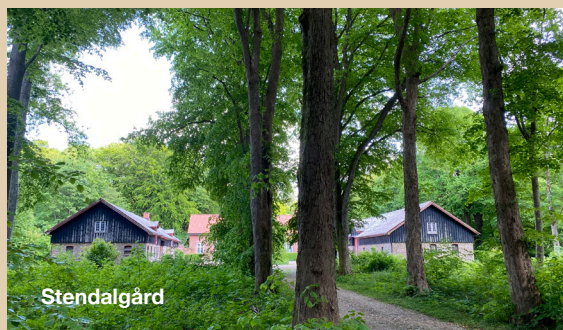

Stendal plantage – dige

3.

Stendalgård og St. St. Blicher

Gården Stendalgård blev opført, inden plantagen blev grundlagt i 1788. Den stammer efter sigende fra, da tyske kolonister blev inviteret op for at opdyrke heden omkring 1760. Gården var i mange år bolig for skovrideren. Digteren St. St. Blicher kom meget hos skovrideren. De gik på jagt sammen i plantagen og sluttede jagten af med festlige middage på Stendalgaard. Også kongen kom forbi Stendalgaard, Frederik VI besøgte gården i 1826. Den oprindelige gård nedbrændte i 1886.

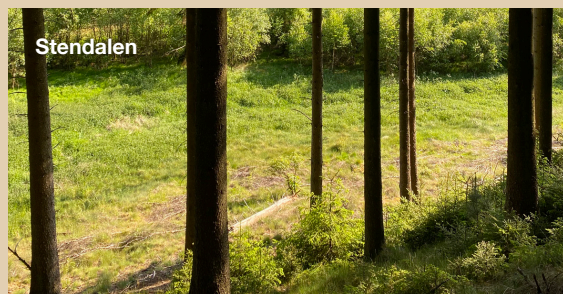

Stendalgård

4.

Stendalen

I istiden skyllede vand fra isbræen ud gennem området og skabte store smeltevandsslugter – det blev til de fire dale Stendal, Ulvedal, Havredal og Kompedal. I Stendal Plantage finder man også flere gamle hulveje, som er historiske vejforløb, som dannedes af istidens smeltevand og siden færdselsens slid gennem århundreder.

Stendalen

5.

Store Ståhøj

Den største gravhøj i Alhedens Plantager er Store Ståhøj. Højen er fra bronzealderen. Højen er 22 m i diameter og 3,5 meter høj. Der er registreret ca. 86.000 gravhøje fra oldtiden i Danmark. Ca. 20.000 af dem regnes for at stamme fra bronzealderen. Store Ståhøj er det højeste punkt i skoven, og den har været et vigtigt pejlemærke for vandrere i området, inden plantagerne kom til.

6.

50 gravhøje

Alhedens Plantager er fuld af vidnesbyrd på fortidens menneskers færden i området. Plantagerne indeholder ikke færre end 79 gravhøje. I Havredal Plantage finder man Danmarks største koncentration af enkeltmandsgravhøje fra stenalderen. De 50 gravhøje er ikke udgravede. Højene er lave, og de ligger næsten på en ret linje.

7.

Havredal Plantage – tyske kolonister på heden

Efter en målrettet kampagne fra den danske stat drog ca. 290 familier op fra Tyskland i 1759-60 for at opdyrke den jyske hede. Heden dækkede da omkring en tredjedel af Jylland. Kolonisterne blev lovet en masse, som ikke blev indfriet. Mange kolonister boede i jordhytter i starten, men efterhånden stod de første gårde færdige. Det lykkedes ikke de tyske kolonister at opdyrke heden, det var først Enrico Dalgas, der fik opdyrket heden fra 1866. I 1950 var der kun 2% af heden tilbage, og i 1953 blev en lille del af heden omdannet til Kongenshus Mindepark.

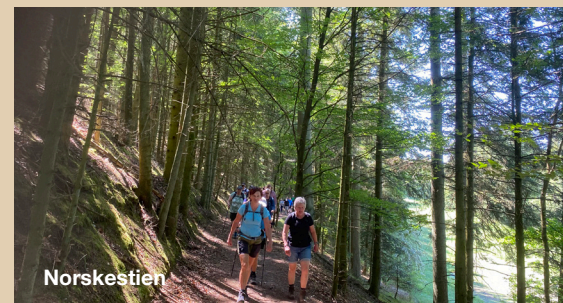

Kongenshus

8.

Norskestien og Napoleonskrigene

I forbindelse med Napoleonskrigene besatte englænderne Anholt, men danskerne prøvede at tilbageerobre øen af flere omgange. Efter forsøget i 1811 blev knap 500 danske soldater taget som krigsfanger. De danske krigsfanger blev overgivet til danskerne pga. pladsproblemer. En af de opgaver, krigsfangerne fik, var at grave en sti ind i skrænten på begge sider af Stendalen. Norskestien i Stendal Plantage

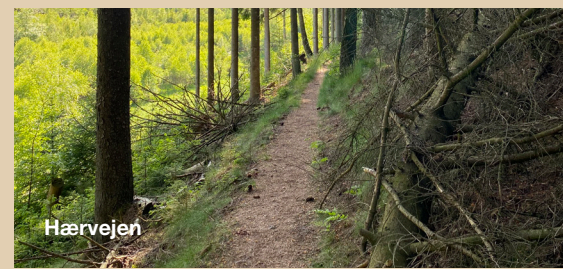

Norskestien

9.

Hærvejen - en korridor i landskabet

Hærvejen er en betegnelse for den hovedfærdselsåre eller det vejstrøg, som går ned gennem Jylland. Det er ikke en anlagt vej, men et større net af veje, som opstod i oldtiden. Hærvejen går langs den jyske højderyg, dvs. det sted i landskabet, hvor det er nemmest at komme tørskoet ned gennem Jylland. Strækningen forbandt riget med Tyskland og blev i middelalderen brugt som pilgrimsvej og til at transportere stude.

Hærvejen

Gå på opdagelse i Alhedens Plantager og få de spændende historier med midt i naturskønne omgivelser.

Hør om røveren Jens Langkniv, tyske kolonister, St. St. Blicher, oldtidens kæmpehøje og meget mere.

Vandringen er udarbejdet i samarbejde med Dansk Vandrerlaug og støttes af Nordea-fonden. Få mere at vide om ruten på Historisk Atlas.

www.historiskatlas.dk

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

MUSEUM SILKEBORG
BLICHEREGNET

Blichersvej 30, Thorning | 8620 Kjellerup
Tel. +45 87 20 50 30

www.museumsilkeborg.dk
info@blicheregnet.dk